

Iz logaškega okraja. Pustni torek se je vršilo v navzočnosti devetih učiteljev pod vodstvom g. nadučitelja F. Bénédeka posvetovanje „o podrobnem načrtu v spiski“ v šoli na Rakeku. Sklenilo se je na podlagi lanskih konferenčnih izdelkov sestaviti nov načrt, kateri se bode potem razposlal pravočasno vsem učiteljskim osobam našega okraja v pregled in eventualno popolnitev.

Takoj po tem posvetovanju se je sklenilo pri društveni odborovi seji, razkriti v dan 8. mal. srpana nagrobni spomenik pokojnemu tovarišu A. Levsteku v Idriji in potem izleteti v Črni vrh k letnemu obnemu zboru našega okrajnega učiteljskega društva.

Pri tej priliki smo si ogledali v II. razredu razstavljeno Rozmanovo klop ter jo tudi vsak po svoje ocenili.

Maribor. Učitelji tukajšnje okolice so 11. dne sušca t. l. v navzočnosti vrlega ravnatelja in okr. šol. nadzornika g. H. Schreiner-ja imeli hospitacijo v 2. razrednici v Sp. Kungoti blizu Maribora. G. učit. Avg. Požegarja spretnemu in uzornemu pouku iz računstva, domoznanstva in stavkoslovja po formalnih stopnjah so navzoči slušatelji pazno sledili in ga o vrlem uspehu hospitacije živahno pohvalili. Koncem pouka so učenici tri pesme radostno zapeli. Šolska mladina je vidno kazala, da hvaležno ljubi in spoštuje svojega marljivega učitelja.

V dan 1. mal. travna pa je društvo imelo pod vodstvom g. nadučitelja M. Nerata v Mariboru odlično obiskovano skupščino, v katerej so se društvene in stanovske zadeve prav živahno in stvarno obravnavale in g. učitelj M. Lichtenwallner je dokaj zanimivo podaval o učni metodi po formalnih stopnjah, za kar sta mu g. predsednik in skupščina izrekla krepko pohvalo.

Pri društvenem zborovanju so se tudi priporočale knjige pedagoškega in slovenskega učiteljskega društva, mladinsko-zabavna knjižnica, in nadalje se vabijo gospodje tovariši k pristopu Matici Slovenski in naročbi zemljevida slovenskih pokrajin, katerega namerava Slov. Matica izdati. Naj blagovolijo tudi druga slavna učit. društva v tem smislu v prosepah naših slovstvenih zavodov delovati.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: P. i. tovarišice in tovariši, ki za l. 1896. še niso poslali svojih prispevkov, prosimo, da storite to še v tem ali vsaj v prihodnjem mesecu, ker nameravamo sestaviti potem zopet natančen izkaz vseh darovalk in darovalcev za l. 1896., oziroma tudi za l. 1897.—98. Vsled sklepa obnovega zbora Slov. učit. društva z dne 28. grudnia 1895 plačajo na leto zač. učne osebe **1-20 gld.**; učne osebe IV. plač. vrste = **2-40 gld.**, III. plač. vrste = **3-60 gld.**, II. plač. vrste = **4-80 gld.** in I. plač. vrste pa **6 gld.** Vplačuje se lahko tudi v polletnih, četrletnih ali tudi mesečnih obrokih. Komur pa razmere ne dopuščajo, vplačati te svote, pa bi bil vendar le rad deležen darovanja za „ustanovo“, naj pa pošlje toliko, kolikor more — za naše sirote; vsak, tudi najmanjši dar, vsprejmemo z največjim veseljem. Čim večje število darovalk in darovalcev nam bode mogoče izkazati, tem častneje bode to za vse kranjsko učiteljstvo (povabljeni so bili namreč k temu darovanju tudi nemški tovariši) in tem bolj ponosno in navdušeno bomo praznovali dne 2. grudnia 1898 plodonosno petdesetletno vladanje Nj. Veličanstva, našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Torej: z združenimi močmi!

Učiteljski konvikt: Naš poverjenik g. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, je nabral pri svojih tovariših ter pri prijateljih učiteljstva v Cerknici in okolici **31 gld. 80 kr.** Darovali so: gg. Pogačnik Alojzij **5 gld.**, Milave Josip **3 gld.**, De Schiava Anton **2 gld.**, dr. Dereani Mano **2 gld.**, Cerjak Eduard **1 gld.**, Premrov Fran **3 gld.**, Unterweger Anton **1 gld.**, Stergulec Ivan **2 gld.**, Šerko Franc **5 gld.**, za prvo za l. četrletje t. l. so darovali a **30 kr.**: gdc. Marija Galle, gdc. Josipina Fortuna, g.

Dragotin Dermelj, g. Ferdo Juvanc, g. Rudolf Rasteiger, gđc. Rafaela Inglic, g. dr. Mano Dereani, g. Anton Kravanja, g. Fran Trafnik, g. Leeb Eduard g. Skodlar Janko; a 60 kr.: g. Rudolf Piš, g. Matija Arko, g. Fran Zagorjan, g. Josip Verli, g. Hinko Likar, g. Alojzij Kraje in 90 kr. g. Leopold Vehovar. — Učiteljstvo II. mestne šole v Ljubljani in sicer gg.: Kecelj Alojzij 4-40 K; Krulec Ivan 2-40 K; Raktelj Franc 1-20 K; Dimnik Jakob 1-20 K; Janežič Janko 60 h. in Razinger Anton 20 h.; — po g. Jos. Petkovšek-u, učitelj v Velesovem, je poslal g. A. Ahčin, posestnik v Praprotni polici "kot zadoščenje na žaljeni časti" 3 K; slavna posojilnica v Logatci 20 K; gđc. Keršič Franja, posestnika hči v Trbojah pri Smledniku, namesto venca svojemu rajnkemu očetu po g. J. Kuharju 20 K; poverjenik g. Anton Skala, nadučitelj v Vipavi, je nabral pri tovariših in šolskih prijateljih v Vipavi in okolici 84-10 K. Darovali so gg.: J. J. 10 K; župan A. Hrovatin, davkar Wenzels, A. A., N. N. a 4 K; A. Skala, K. Javoršek, K. Wider, gđc. A. Avguštin, A. Smrdelj, A. Sadar, A. Skuk in J. Fajdiga a 3 K; M. Jug, C. Krek, E. Markošek, A. Zvanut, J. Z., J. O., C. M., C. M., F. R. a 2 K; Lj. Kranjec 1-50 K; Ana Perko, Alojzija Žgur, J. Platner, M. Malik, C. Moser, F. Uršič, H. A., N. N., A. Uršič, Viktorija Uršič, A. Žgur, Mesesnel, A. Znidaršič a 1 K in V. Dolenc 60 h. Gosp. Ferdo Juvanc, učitelj v Cerknici 4 K kot izgubljeno stavo na keglšču g. Schiava v Cerknici.

M. Močnikov spomenik: Sl. „Narodna šola“ 20 K; „Vdovsko učiteljsko društvo“ 100 K; imeinovan po g. St. Primožiču 4 K.

Osobne vesti. Začasna učiteljica na Blokah gđc. Marija Dovgan, je imenovana za začasno učiteljico v Zagorji in pomožni učitelj v Prežganji, g. Janko Grad, pomožnim učiteljem v Orehku. — G. Konrad Mally, učitelj v Tržiču, je imenovan učiteljem na jednorazrednici v Godoviču.

Petričevi šolski zvezki v prid učiteljskemu konviktu. P. i. naročnike opozarjamo na Petričev inserat na zadnji strani današnje številke ter ob enem prosimo, da blagovole pravočasno opozorili vsa trgovce, da si naroče Petričeve šolske zvezke. Gosp. Petrič bo dal jedno tretjino dobička „učit. konviktu“; zato bodi nas vseh skrb, da upejemo s prihodnjim šolskim letom po vseh slovenskih šolah Petričeve šolske zvezke. Sicer pa postreže g. Petrič že od 1. vel. travna dalje lahko vsem naročilom glede zvezkov in vseh drugih šolskih potrebščin, ker odpre ta dan novo prodajalnico na Sv. Petra cesti. Torej, tovariši, le na delo za naš konvikt po gestu: Svoji k svojim!

Nadvojvoda Ludovik Viktor v Ljubljani. Nj. e. in kr. visokost svitli gosp. nadvojvoda Ludovik Viktor, brat presvitlega cesarja, osrečil je dne 6. mal. travna stolno mesto Ljubljano ter si ogledal naprave in priprave „Rudečega križa“.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Urejujo in izdaja Anton Kosi, učitelj v Središči, VI. zvezek, cena 15 kr. Tudi ta zvezek, kakor vsi prejšnji, ima mnogo lepega in podučljivega in bi bilo le želeli, da se močno razširi na korist naše mile mladine slovenske.

Nove muzikalije. Marljivi skladatelj g. Ignacij Hladnik v Novem mestu je izdal zopet štiri nove muzikalije, katerih se bodo gotovo razveselili učitelji-perci in orglavci in sicer: I. Venite, exultemus. XII. Tantum ergo ad IV. voces inaequales. Cena 50 kr. — II. Asperges me, Vidi aquam et 3 Ecce sacerdos magnus ad IV. voces inaequales. Cena 40 kr. — III. Missa in honorem S. Familiae Jesu, Mariae et Josephi. Pro Soprano, Alto et Bariton, organo comitante composita. Cena part. in 3 glasovi 1 gld., 3 glasovi posamezno 20 kr. — IV. Pomladni sen: a) Hrepenenje po pomladi. Dvospev za sopran in alt s spremljavo glasovirja, b) V mraku. Dvospev za sopran in bariton s spremljavo glasovirja. Cena 1 gld. Vse te muzikalije, katere najtopleje priporočamo, se dobivajo pri skladatelju v Novem mestu.

Vabilo. Novomeško učiteljsko društvo bode imelo svoj občni zbor dne 22. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih dekleške šole v Novem mestu. K številni udeležbi vabi

odbor.

Upravni odbor „Zaveze“ bo zboroval dne 19. t. m. ob 2. uri popoldne v „Narodnem domu“ v Ljubljani.

Ljudskošolski učitelji — drž. poslanci. Položaj in veljava ljudskošolskega učitelja sta se precej izboljšala, odkar imamo novi državni šolski zakon. Najboljše priznanje jednakopravnosti učiteljev z drugimi stanovi so pa učitelji poslanci. V minoli dobi so bili trije učitelji državni poslanci in sicer: Sokol, vadniški učitelj v Pragi, Pernersdorfer, vadniški učitelj na Dunaju in Robič, kajti zadnji je bil sprva le ljudski učitelj ter je postal profesor le vsled svoje sposobnosti na c. kr. učiteljsku, kakor n. pr. v Ljubljani

Benda, Funtek in Gabršek. Letos so pa poslala predarlska mesta svobodnomiselnega nadučitelja iz Feldkircha Drexela v državni zbor. Značilno je za tamošnje šolske razmere, da je bil na Predarlskem izvoljen svobodnomiselni učitelj. To dokazuje, da se strinja ljudstvo z novo šolo.

IZ LINCA nam piše tvrdka Grubbauer: Občeznana tovarna šolskih zvezkov Math. Grubbauer v Lincu, katera užje mnogo let zalaga slovenske pisanke in vsako leto daruje veliko število šolskih zvezkov „Narodni šoli“, nam naznanja, da bode, kakor dosedaj, darovala primerno število zvezkov temu društvu in razven tega jeden del vsakoletnega čistega dohodka iz prodaje slov. pisank „društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“, ako bodo njeni zvezki v dosedanji meri v porabi ostali. — Dostavek uredništva: Zadnji pogoj ne obeta dohodka za „konvikt“, kajti zvezki gotovo ne bodo ostali v sedanji meri v porabi, ker se bodo rabili po Slovenskem, kakor vse kaže, v precejšnjem številu tudi šolski zvezki iz Jos. Petričeve zaloge iz Ljubljane, tembolj, ker presegajo Petričevi zvezki, kakor smo se prepričali na lastne oči, glede kvalitete vse dosedanje šolske zvezke, ki so v uporabi po naših šolah. Sicer bi pa tvrdka Grubbauer z ozirom na to, da že 30 let zaklada slovenske šole s šolskimi zvezki, lahko takoj poslala primeren prispevek „učiteljskemu konvikt“, ne pa, da to obeta šele sedaj, ko se je oglasil konkurent g. J. Petrič in še to pogojno — „ako bodo njeni zvezki v sedanji meri v porabi ostali.“

Šolski program nemške napredne stranke se glasi: „Ohrani naj se šoli dotedanje državno nadzorstvo in njen mejverski značaj. Na teh podlagah naj se šolstvo pospešuje, izogiblajoč se vsacega podeželenja. Zabrani naj se zanašanje verskih prepričkov v šolo.

Češke šole na Dunaju. V treh dunajskih okrajih se podpisuje prošnja za češke šole na Dunaju. Podpisalo jo je že mnogo čeških starišev. Čehi pričakujejo, da se bode mestni zastop sedaj oziral na njih željo, ko so Čehi pripomogli pri volitvah do zmage. Če ta prošnja je drugzega uspeha ne bode imela, se vsaj češki zasebni šoli na Dunaju prizna pravica javnosti. — Po našem mnenju se Čehi močno motijo, če od dunajskega krščansosocialnega zastopa pravičnosti pričakujejo. Če bode le od dunajskega mestnega zastopa odvisno, Čehi ne dobe nobene javne ljudske šole na Dunaju.

Koroški deželni zbor je določil naraščajoči tarif doneskom za šolo od dedščin. Ta donesek bode se začel, če dedščina znaša najmanj 1000 gld., s 25 kr. od 100 gld. in bode naraščal do 2 gld. pri dedščinah nad 200.000 gld.

Štrajk učiteljev. Na Gorenjem Avstrijskem so mnogi učitelji organisti. Ker pa duhovniki s prizniz vedno zabavljajo zoper učitelje, nameravajo vsi učitelji odpovedati orgljanje. S tem bodo pač župnike spravili v zadrego, kajti drugod ne bodo tako lahko dobili organistov in jih bodo morali dražje plačati, kakor učitelje, katerim je orgljanje le stranski zaslužek. — Kakor čujemo, nekateri učitelji tudi pri nas iz jednacihi vzrokov odpovedujejo orgljanje, da bi bili tem manj zavisni od nasprotnikov nove šole. Sicer se pa vse boljše službe oddajajo posebnim organistom; le, kjer občina ne more plačati posebnega organista, tam je učitelj — za silo — dober!

Verska šola. Gorenjeavstrijski deželni zbor je sklenil resolucijo, naj se upelje verska šola. O tem je bila precej burna debata. Dr. Ebenhoch je ponovil vse, kar se je že za versko šolo govorilo, in pri tem zopet pokazal vso njemu lastno plitvost. Pogreval je stare fraze o važnosti verske šole za narod, prestol in altar. Škof Doppelbauer je rekel, da je sedaj veronauk v šoli stranska stvar, ko bi moral biti glavna. Dolžil je novodobno šolo, da vzgaja socialiste, in pospešuje škiljenje čez mejo. Zahteval je, naj se prepusti deželam, da šole uravnajo po svoje. Več nemških liberalcev in nacionalcev je pa opravičevalo sedanje šolo. Poslednji so tudi zavračali klerikalna očitanja, kakor bi ne bili ravno tako dobri Avstrijci, kakor so klerikalci. Poslanec Hofreiter je izjavil, da so celo kmetje splošno zadovoljni s sedanko šolo, samo nekatere olajšave bi radi. Državno nadzorstvo je boljše od cerkvenega!

Pravica, kall? V uradnem gališkem listu sta bili razpisani nedavno dve službi. Jedna za davčnega eksekutorja, druga za učitelja. Eksekutorju treba znati pisati in brati, a letne plače sprejme 500 gld. Učitelj, ki se mora izkazati s spričevalom usposobljenosti za ljudske in meščanske šole, dobiva pa le 300 gld.

Sodnja zmeta. Nedavno je v Dungeni na Pruskem umrl posestnik Scharina, ki je na smrtni postelji izpovedal, da je pred dvajsetimi leti oskrnil in umoril neko šolarico. Zaradi tega hudodelstva je bil obsojen tamošnji učitelj v petnajstletno ječo, katero je že tudi prestal.

Verska šola v češkem deželnem zboru. Klerikaleci so tudi v češkem deželnem zboru sprožili vprašanje o verski šoli. Posebno goreče je versko šolo priporočal krščanski socialista Opitz, za njim pa grof Schönborn. Pokazalo se je, da so češki veleposestniki pripravljeni podpirati vsake reakcionarne težnje. Od češke in nemške strani se je pa oglasilo več govornikov za sedanje šole. Pokazalo se je, da v tem vprašanju so pa Nemci in Čehi popolnoma jedini, na Češkem se šola ne sme dati klerikalcem v roke. Poslanec Pacak je svaril veleposestnike, naj nikar več ne sprožijo te stvari sedaj, ko so videli, kako hitro so Nemci in Čehi jedini, kadar gre za novodobno šolo, drugače utegnejo do tega pritirati, da se obe narodnosti obrneta proti njim. Veleposestniki so se za svoj poraz glede verske šole Čehom s tem maščevali, da so glasovali zoper češki predlog, naj se le takim zasebnim šolam dajo deželne podpore, katere ne vsprejemajo otrok, neveščih učnega jezika. S tem so češki veleposestniki zopet pokazali svojo nezanesljivost v narodnih ozirih.

Šleski deželni zbor je naročil deželnemu odboru, naj pripravi premeno šolskega zakona na sledečih načelih: 1. Učitelji naj se po starosti razdele v tri plačilne razrede; plače učiteljev prevzemi deželni zaklad, v katerega morajo občine 2 odstotka donasati. Občinam in okrajnim šolskim svetom naj se da primeren vpliv na nastavljanje učiteljev. Pri tej priložnosti je poslanec baron Sedlmayer hudo napadal učitelje zaradi nekega članka v „Schlesisches Schulblatt“ proti deželnemu zboru. Dolžil je učitelje, da se mej njimi razširja socializem in pozivljav vlado, naj strogo postopa proti socialističnim učiteljem, da izženo iz njih nihilistični duh. Pritrjeval je baronu kardinal Kopp. Učitelje so pa zagovarjali dr. Menger, Türk in deželni predsednik. Prva dva sta posebno naglašala, da se mora učiteljem tudi pustiti pravica do svobodnega izražanja svojega mnenja.

Slovanska knjižnica. A. Gabršček. Gorica. Snopič 57. 58. 59. Cena 60 kr. 239 str. Ta snopič obseza tri povesti s potovanja in šest korotanskih povestic iz peres slavnih čeških pisateljic Ane Rehákové in Gabrijele Preissové. Na čelu snopiča sta prav dobri slike in jedrnatna životopisa pisateljic. Prevod sta z dovoljenjem pisateljic priredila jako dobro velikošola A. Dermota in I. Kunšič v Pragi. Bodi ta elegantni in po svoji vsebini izvrstni snopič, ki se dobiva tudi posamič na prodaj, vsakomur — zlasti pa slovenskemu žensstvu — toplo priporočen.

Iz Solkana. Učiteljsko društvo za goriški okraj bode zborovalo dne 6. vel. travna t. l. v Gorici na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole. K mnogobrojni udeležbi vabi vse ude — posebno tiste, ki z odborom niso zadovoljni. *Odbor.*

Glasovi proti telovadbi solske mladine. Jako znamenit in pozora vreden pogovor ozir. predavanje so imeli zdravniki na Dunaju pred božičnimi prazniki v seji svojega zdravniškega društva.

Dr. Bum graja navado, da je v Avstriji in Nemčiji vpeljan pouk v telovadbi tako, da sledi takoj za drugimi šolskimi predmeti in povdarja posebno, da se utrujenost centralnega živčnega sistema, katere je nastala vsled pouka pri družini predmetih, ne odpravi s sledečo telovadbo, kakor se je do sedaj vedno mislilo, ampak doseže se ravno obratno in je živčevje še bolj utrujeno in napeto. Omenjeni doktor tedaj nikakor ne priporoča telovadbe zlasti ne neposredno za družini učnimi predmeti, kakor je pri naših narodnih šolah navada v telovadnicah (sicer je pa na Slovenskem tako malo telovadnic op. pis.) pri tako zvanem „Riegenturnen“.

Pravo okrepitev utrujenega živčevja da le duševno in telesno mirovanje (spanje). Dokler pa bode ponos naših šol duševna preobložba naše mladine, (kar se tiče posebno srednjih šol op. pis.) ne moremo zahtevati dobrodejne rabe gimnastičnih vaj v obliki navadnih telovadnih vaj.

Priporočljiva je telovadba le v obliki telovadnih iger. Tudi gojitev raznih „športov“ se priporoča kakor: Plavanje, veslanje, drsanje, najboljše pa je hoja po hribih in planinah. Turistika se bode tedaj gotovo tudi še v bodoče vznatnejše gojila. Izvajanju dr. Buma so potrjevali vsi navzoči člani omenjenega društva. *Jos. Korošec.*

Obiskavanje šole na Kranjskem. V šolskem letu 1895/96 je bilo na Kranjskem 85.846 otrok (43.379 dečkov in 42.476 deklic) dolžnih obiskovati šolo in sicer vsakdanjo šolo 69.613 otrok, ponavljalno šolo pa 16.233 otrok. Hodilo jih je pa v javne ljudske šole 71.751; v vsakdanje šole 57.831, v ponavljalne šole 13.920 in v zasobne šole 3.193 otrok. Normalno razvitih in za šolo godnih otrok je na Kranjskem bilo še 9.416. Tedaj je bilo 11,8 odstotkov otrok brez šolskega pouka. Ker so otroci šolo zamujali, so stariši plačali minulo leto 890 gl. 90 kr. globe in 793 gl. 50 kr. so je še dolžni plačati. To niso vesele razmere!